

Martina TOMŠIČ

Koper: urbani in krajinski potenciali

Alternativna zasnova dolgoročnega prostorskega razvoja mesta Koper

Neodgovorno, inkrementalistično in tržnim interesom prepuščeno upravljanje prostora mesta Koper je v zadnjem desetletju močno spremenilo podobo tega mediteranskega kraja; četrtna historičnega jedra je degradirana, z morjem je povezano le še 20 % oboda, zelene površine so skoraj popolnoma izpodrinili trgovski centri in parkirišča ... Študija dolgoročnega prostorskega razvoja Kopra zato predstavlja prožen in vključujoč model oblikovanja prepoznavnega univerzitetnega, poslovnega in turističnega središča regije. Ta model odgovarja na realne ekonomske, družbene in kulturne potrebe

prebivalstva ter poudarja pomen aktivnega vključevanja krajine v razvoj urbanega sistema (povezava mesta z morjem, širjenje zelenih površin), kot tudi celovito prenovo in regeneracijo degradiranih predelov mesta.

Ključne besede: Koper, Bonifika, luka, urbana prenova in regeneracija, krajinski sistemi – morje, zeleni koridor, inkrementalistično upravljanje, ohranjanje mediteranskosti in historičnosti mestnega jedra

1 Uvod

Alternativna študija dolgoročnega urbanističnega in krajinskega razvoja Kopra je nastala iz občutka dolžnosti, da se kot arhitektka in Koprčanka odzovem na upravljanje prostora mesta, ki je danes neodgovorno in inkrementalistično, saj ne ustreza dejanskim potrebam lokalnega okolja, temveč se prilagaja tržno usmerjenim investicijskim pobudam. Opozoriti želim na stanje, v okviru katerega namesto stroke investitorji narekujejo spremembe prostorskih dokumentov urejanja Kopra, in na nujnost preusmeritve k odgovornemu in vključujočemu modelu celovitega urejanja mesta, pri katerem bo proces urbane regeneracije mesta potekal tako od zgoraj navzdol kot od spodaj navzgor, upoštevajoč tudi lokalne iniciative in pobude.

Študija je neprofitna in vsebinsko nadgrajuje strokovno delo z naslovom *Prenova Kopra*, ki smo ga pripravili leta 2002 s prof. Janezom Koželjem in doc. Darkom Likarjem na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani. V njej je opravljena primerjava med sedanjim stanjem prostora in tistim, kar bi tu lahko bilo, če bi se pri projektiranju mesta v prihodnje vendarle odzvali na konkretne probleme in upoštevali krajinske potenciale danega okolja. Poleg tega scenarija je bil izdelan tudi model pozidave mesta, kot jo napovedujejo današnji trendi, v okviru katerih se povečuje religiozno ikoničnih arhitektur in globalnih blagovnih znamk.

2 Neodgovorno upravljanje prostora

Špekulacija s prostorom je posebej očitna, kadar je določeno območje fizično omejeno, toda gospodarsko izjemno zanimivo, kot je na primer kratek obmorski pas Slovenije. Ta 42 km dolga obalna črta je vse morje, kar ga imamo, zato bi morali to območje urejati premišljeno in sistematično, vendar ga za majhen denar podarjamo novodobnim »kupcem mrtvih duš«. Enostranski posegi v prostor in delovanje pristašev t. i. »opinourbanizma«, ki ne temelji na empiričnem, temveč na samovoljnem upravljanju prostora, seveda tudi pojasnjuje, zakaj v vseh treh obmorskih mestih še vedno ni bil sprejet dolgoročni plan urejanja prostora.

Stihijski razvoj priobalnega pasu je v zadnjem desetletju najizraziteje spremenil podobo Kopra, ki velja za eno najstarejših mest v Sloveniji z bogato dediščino urbanizma in arhitekture. V grajeno strukturo beneškega sloga so vpeti posegi iz časa Napoleona, habsburške monarhije, iz obdobja modernizma in arhitekta Eda Mihevcva. Parterni obroč Bonifike, sprva namenjen zelenim pljučem mesta in zavarovan kot območje prostih neoviranih pogledov na historično jedro, je v zadnjem desetletju zajela proliferacija ogromnih parkirišč, cestišč in enoličnih trgovskih centrov in izrazito krčenje krajinskih struktur. Tak proces mestne rasti zgodovina ne podpira, nasprotno, urbano tkivo bi morali razvijati »organsko«, premišljeno, upoštevajoč

pri tem potrebe prebivalstva – tako današnjega kot prihodnjega. Presežek sodobnih mest temelji na tem, da naravo aktivno vključujejo v svoj razvoj kot ključni »gradbeni« atribut – zelena mesta, upravljanje voda in drugih naravnih virov, kmetijstvo ... Pričujoča študija sledi prav temu principu.

3 Prvi scenarij

Trije ključni problemski sklopi današnjega prostorskega stanja v Kopru so:

1. Nepovezanost mesta z morjem, to je z njegovim najvrednejšim krajinskim elementom; le 20 % oboda historičnega jedra danes ne zasedajo parkirne površine, Luka ali trgovske dejavnosti.
2. Pomanjkanje zelenih površin; v mestnih jedrih naj bi te obsegale 3–4 m²/prebivalca, v historičnem delu Kopra je teh približno le 0,25 m²/prebivalca.
3. Na urbanistični ravni dejstvo, da četrtno historičnega jedra tvorijo porušeni, izpraznjeni in neurejeni ambienti, nekdanji industrijski predeli mesta so degradirani,

območja novih območij pozidav so monofunkcionalna in večina novih posegov ne ustreza sodobnim ekološkim zahtevam.

Izboljšanje okoljskega, ekonomsko-socialnega in družbeno-kulturnega stanja v Kopru zahteva sistemsko in interdisciplinarno načrtovanje njegove prenove in regeneracije. Pri tem je pomembno, da najšibkejške točke mesta najprej s strukturnimi spremembami pretvorimo v spodbujevalne pole oz. žarišča razvoja ter s tem okrepimo rabo in sinergijske tokove med različnimi dejavnostmi. S temi posegi naj bi zagotovili večjo pestrost programskih vsebin, izboljšali obstoječo socialno strukturo, omogočili nove zaposlitvene možnosti, reaktivirali degradirana območja, reorganizirali promet ter dopolnili obstoječi stavbni fond in javni prostor. Glede na zgodovinsko strukturo, potenciale in omejitve lokalnega okolja ima Koper ugodne danosti predvsem za razvoj univerzitetnega programa, poslovnega in kulturno-zgodovinskega turizma, pomembna pa je tudi njegova vloga upravnega in ne nazadnje trgovskega središča regije.

Slika 1: Pasivna območja – degradirana je četrtno historičnega jedra (ilustracija: Martina Tomšič).

4 Oblikovanje zelenega koridorja in povečanje parkovnih površin

Območje današnje Bonifike je bilo v preteklosti zamočvirjeno, pozneje preoblikovano v solinska polja in bonificirano, zato so bili pogoji za pozidavo tega območja mesta od nekdaj slabi. Prav to je mestni aglomeraciji Kopra dolgo omogočalo, da je ohranila dominantno vlogo na izstopajoči vzpetini nekdanjega otoka. Določila urbanističnega razvoja mesta iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja so prav zato tu dovoljevala le parterne ureditve (parki, športna in otroška igrišča) in nizko zazidavo (npr. nekdanja šola Pinka Tomažiča), gradnjo novih stanovanjskih sosesk pa so preusmerili na pobočja obodnih gričev ter tako še poudarili žariščno razsežnost in osrednjo vlogo historičnega jedra Kopra.

Dojemanje prostora samo kot potrošniške dobrine je leta 2007 spodbudilo mestne oblasti, da so zeleni obroč Bonifike izključile z območja varovanja pogledov na historično jedro in ga razglasile za zazidljivega. V nekaj letih so Bonifiko degradirali v krajinsko in socialno opustošeno ozemlje, ki s svojim monofunkcionalnim trgovskim programom ni več sposobno prevzemati vloge izmenjevalca tokov in dejavnosti med mestno regijo in historičnim jedrom. Urbanizacija ni prizanesla niti Škocjanskemu zatoku, ki ima od leta 1998 status naravnega rezervata. Namesto da bi s to krajinsko posebnostjo gradili promocijo in turistično prepoznavnost, postavljajo na robovih zatoka (načrtno ?) novo obrtno cono, z druge strani pa pritisakajo parkirišča Luke Koper, steza gokart, prometnice s programi, ki so popolnoma v nasprotju z interesi varovanja narave.

Nekdanje otoško mesto je tako danes ukleščeno med pristaniščem in obsežne površine parkirišč, je skoraj brez parkovnih površin in skoraj ni povezano z morjem. Posledice stihijskega razvoja mesta se kažejo v porušenem mikroklimatskem rav-

novesju: zaradi pregrevanja urbanega okolja vse pogosteje prihaja do toplotnih inverzij, večja je tudi nevarnost poplav, močnejših sunkov vetra, zrak je onesnažen in biotska pestrost mesta upada.

Rekuperacija območja Bonifike za zelene površine je zato, ob dopolnitvi parkovnega sistema historičnega jedra, zelo pomembna za zagotovitev dolgoročnega ekološkega ter tudi socialnega in ekonomskega ravnovesja celotnega mesta. Zeleni sistemi namreč uravnavajo temperaturo in vlago v urbanem okolju, prečiščujejo zrak in meteorne vode, zmanjšujejo hrup in nevarnost poplav, krepijo družbene vezi, vsestransko pozitivno vplivajo na naše zdravje, omogočajo nova delovna mesta, povečujejo turistično prepoznavnost kraja in nazadnje tudi vrednost nepremičnin. Z vzpostavitvijo zveznega parkovnega koridorja, ki bi vključeval Škocjanski zatok z dopolnilnim vplivnim zelenim pasom, krajinsko dopolnjen športni park Bonifike in nov mestni park ob Smedelski promenadi, bi mesto ponovno povezali z naravnimi sistemi zaledja in vsem občanom ponudili lahko dostopen prostor za rekreacijo in sprostitev v naravi. Integralni del predlaganega ozelenjenega pasu Bonifike predstavlja tudi revitalizirano omrežje vodnih kanalov, ki bi omogočalo prodor vpliva morja globoko v notranjost ter prispevalo k višji doživljajski in biotski vrednosti tega prostora. (Zato zares ni razumno, da te vode danes zasipavajo z zemljo in jih kanalizirajo.) Programi takih urbanih zelenih sistemov so običajno zelo pestri in med drugim vključujejo tudi skupne vrtove, športne površine, pešpoti in kolesarske poti, prostore za piknike, prireditvene ploščadi, umetniške, bralne, eko- ipd. paviljone.

Seveda pa ureditev zelenega mestnega obroča ne bo mogoča, če ne bo korenito spremenjen tudi mestni promet (gradnja garažnih hiš, izboljšanje in razvoj alternativnih oblik javnega transporta ipd.) ter omejene vse tiste dejavnosti, ki bi tu lahko povzročile degradacijo in fragmentacijo zveznega zelenega pasu.

Slika 2: (a) Obstoječe stanje – ukleščeno historično jedro Kopra med pristaniščem ter območjem trgovskih centrov in parkirnih površin. (b) Predlog – oblikovanje zelenega prstana (naravni rezervat Škocjanski zatok, krajinsko dopolnjen športni park Bonifika, nov mestni park) ter prenova in regeneracija degradiranih predelov mesta. (Ilustraciji: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič)

5 Aktiviranje oboda – sproščanje in širjenje mestnega obrežja

Antični simbol mesta, križ v krogu, prikazuje mesto kot prostor srečavanja; to zasnovano je vedno utelešal javni prostor. V parkih, na trgih in ulicah ljudje »živijo mesto« in tu samodejno poteka proces izoblikovanja družbe. Nicolau Rubió i Tudurí (1891–1981), arhitekt, urbanist in krajinar iz Barcelone, je trdil, da mediteransko mesto obstaja le na pol, če ni osmišljen njegov obrežni prostor. To lahko trdimo tudi za Koper. Pristanišče zaseda vso vzhodno polovico mesta, najkakovostnejše obmorske dele zasedajo parkirišča in tudi večino javnega prostora znotraj historičnega jedra.

S pričujočo študijo predlagamo, naj se s preureditvijo prometa in z oblikovanjem morskega kanala kot jasne krajinske ločnice med pristaniščem in mestom sprostijo in razširijo javni prostor morskega obrežja s sedanjih 20 % na 50 % celotnega mestnega oboda, ki naj se preoblikuje v dinamičen ambient raznovrstnih dejavnosti, prireditvenih dogodkov, družbenih prizorišč ipd. Gre za pomembno urbanistično odločitev, s katero bi pozitivno vplivali tudi na regeneracijo degradiranih predelov mesta, zlasti obširnega območja Bošadrage.

Slika 3: (a) obstoječe stanje – glavno mestno parkirišče, odlagališče materiala iz gradbenih izkopov in mulja; (b) predlog – mestni park (foto in ilustracija: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič)

Projekt širitve in aktiviranja obrežja vključuje tudi ureditev celotnega severnega dela Kopra (manjša marina v ustju novonacrtovanega morskega kanala, sprejemna ploščad za potnike turističnih ladij, parkovno preoblikovan ribiški pomol) in tudi umestitev novih programskih vsebin v stavbe, ki so vezane na ta prostor (turizem, gostinstvo, mladinski hotel, center sodobnih umetnosti ipd.). Na zahodu je v ta proces vključen tudi nov mestni park, s katerim naj bi spodbudili preoblikovanje enega najbolj zapostavljenih, toda hkrati najvrednejših predelov Kopra, v socialno in ekološko-bioklimatsko sklenjeno večjo zeleno površino znotraj mesta. Na tem približno 9,5 ha velikem parkirišču in odlagališču gradbenega materiala ob Smedelski promenadi sta predvidena zasaditev pestrega mediteranskega rastja ter oblikovanje mreže poti in vodnih kanalov, ki spominjajo na strukturo preteklih solin. Program parka je smiseln tudi zato, ker je to zadnji del mestnega oboda, na katerem pogledov na historično jedro mesta še ne zakrivajo novogradnje.

Predvideno območje parka je danes ločeno od morja s Smedelsko promenado, ki so jo pred nekaj leti dvignili in s tem obiskovalce prikrajšali za bistveno doživetje, ki naj bi ga ta prostor ponujal, to je za neposredni stik z morjem. Da bi poustvarili izgubljeno ambientalno kakovost tega kraja, so predvidene lesene ploščadi, vzdolžne platforme, namenjene postanku in počitku ob vodi.

Dinamiko parka bi bistveno povečali tudi z novimi družbenimi centri, ki združujejo in povezujejo ljudi. Zato je na severu predvidena postavitev nove tržnice, ki je zasnovana kot vezni člen med mestom in parkom, na jugu pa naj bi na degradirani parceli nekdanjega podjetja Slavnik postavili medgeneracijsko središče, ki bi aktivno služilo prebivalcem strnjenege stanovanjskega naselja Smedela in osmišljalo bližnji zgodovinski pomemben objekt cerkve Marije od zdravja, ki tu stoji že od srede 17. stoletja.

Slika 4: (a) obstoječe stanje – degradirano območje predlaganega parka, nekoč soline; (b) predlog – mestni park (foto in ilustracija: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič)

Slika 5: (a) obstoječe stanje – dvignjena promenada (protipoplavni zid) in prekinjen stik z morjem; (b) predlog – ureditev lesenih ploščadi in vzpostavitev neposrednega stika z morjem (foto in ilustracija: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič)

Slika 6: (a) obstoječe stanje – prostorska nerazmejenost mesta in pristanišča; (b) predlog – ureditev morskega kanala kot krajinske ločnice med mestom in pristaniščem (foto in ilustracija: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič)

Slika 7: (a) obstoječe stanje – utesnjeno in slabo vpeto obstoječe tržnice v mestni prostor; (b) predlog – ureditev tržnice s pokritima pasażama, ki povezujeta park z mestom (foto in ilustracija: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič).

Slika 8: (a) obstoječe stanje – introvertiranost objekta tržnice; (b) predlog – mediteranski ambient tržnice, vezni člen med mestom in novim parkom (foto in ilustracija: (a) Martina Tomšič; (b) Tjaž Bauer, Martina Tomšič)

Slika 9: Drugi scenarij – povečevanje religije ikoničnih arhitektur in globalnih blagovnih znamk (ilustracija: Martina Tomšič)

6 Historično jedro

Skoraj četrtina historičnega jedra je danes degradirana in zasedena z izpraznjenimi in s porušenimi objekti (velik del teh so zgodovinsko najvrednejše stavbe) ter javnimi površinami, ki namesto socializaciji in druženju služijo parkiriščem. Najbolj problematično je območje Bošadrage, ki je zaradi preteklega razvoja mesta in pristanišča ločeno od morja, nepriljavno, monofunkcionalno, s pretežno stanovanjskim programom nizke socialne strukture, brez osrednjih dejavnosti in z zanemarjenim javnim prostorom. Zaradi rušenja in izpraznitve posameznih objektov se je delež vrzeli in praznin v zadnjih desetih letih bistveno razširil tudi v zahodni polovici Kopra.

Da bi zmanjšali strukturne razlike in spodbudili samogenerativno sposobnost mesta, je nujno treba pretvoriti najšibkejšie točke in razvrednotene zgodovinske strukture v mrežo spodbujevalnih žarišč, ki bodo kot dejavne arhitekture vplivala na njegovo oživitvev. To lahko dosežemo s pomočjo »akupunktur-nih« v zidav in dopolnitev obstoječega grajenega tkiva, s prenovo spomeniške strukture ter preureditvijo javnega prostora in prometa v ožjem mestnem obodu (širitev površin za pešce in oblikovanje novih parkov, izključevanje avtomobilskega prometa z javnih površin, garažne hiše). Poleg tega naj bi zagotovili tudi ustrezne prostore za razvoj predvsem univerzite-

tnega programa (univerzitetni center, študentska stanovanja, mladinski hotel, servisi fakultet ipd.), poslovnega in kulturno-zgodovinskega turizma (konferenčni center, poslovni hoteli, turistične poti, gostinstvo, turistična tržnica) ter preprečili selitev upravnega središča iz historičnega jedra. Težišče prenove je v Bošadragi, razvojno delovanje pa je treba usmeriti tudi v severozahodni del mesta.

7 Revitalizacija sivih con

Z vidika celovitega prostorskega razvoja mesta je pomembno tudi definiranje učinkov, ki jih utegne imeti regeneracija nekdanjih obrtno-industrijskih predelov na ekonomske ter tudi kulturne in kreativne potenciale Kopra. Urejanje območij, kot sta Tomos in obrtna cona ob Badaševici, trenutno temelji samo na hitrih in kratkoročnih učinkih v prostoru in se ne upošteva realnih družbeno-kulturnih potreb različnih družbenih skupin (elit, korporacijskih in nepridobitnih gospodarskih dejavnosti, marginalnih skupin itd.). Kolateralne negativne posledice takega procesa spreminjanja mesta vlagateljev seveda ne zanimajo. Kljub dosedanjim posegom pa je v teh predelih Kopra še dovolj potenciala za urbano eksperimentiranje in oblikovanje heterogenih območij s pestro ponudbo različnih družbeno-kulturnih dejavnosti: stanovanja, muzeji, galerije, restavracije, poslovni prostori, trgovine itd.

Slika 10: Predlog – mreža razvojnih žarišč mesta (ilustracija: Martina Tomšič)

Arhitektura je družbena dejavnost, in ko se kot neodvisni strokovnjak na tem področju zaveš, da umestitev določene arhitekture, kot je stolpnica ob morju v Kopru ali Semedeli, ne bo prispevala k razreševanju konfliktov v prostoru, temveč bo te še dodatno spodbudila, se moraš zavzeti za interese lokalnega okolja in ponuditi razumnejšo rešitev. Vertikala v mestu pomeni dominantno, ki naj poudari presežke razvoja družbe v določenem času in prostoru, in na to bo treba v Kopru še čakati, saj je pot do prepoznavnega univerzitetnega, poslovnega in turističnega središča Istre, ki bo imelo urejen javni transport, zelene površine ipd., še dolga.

Določitev lokacije, na kateri bi tak objekt imel največjo simbolno in regenerativno vrednost za mesto, zahteva predhodno dobro razumevanje njegovih prostorskih, socioloških in arhitekturnih zakonitosti celotnega urbanega sistema. Šele na podlagi tega lahko izluščiš tisto fokusno točko mesta, v kateri bi z novo točkovno zgostitvijo dejavnosti in ljudi lahko spodbudil oživitve določenega degradiranega območja, izboljšal berljivost mestne podobe, uskladil gabarite v silueti mesta in ne bi preobremenil obstoječe prometne infrastrukture. Na vogalu Ferrarske ulice in Ankaranske ceste obstaja vrzel, na kateri bi s takim posegom vse to lahko dosegli, spodbudili regeneracijo vzhodne polovice mesta, simbolno definirali prostor prihodnjega študentskega kampusa, zagotovili ustrezne prostore za

predstavništvo in partnerje Luke Koper, se smiselno navezali na že obstoječi vertikali Intereurope in, nazadnje, v dialogu s Tomosovo stolpnico, uokvirili silueto historičnega jedra.

8 Sklep

Plan ureditve mesta, kot si ga predstavljam v naslednjih 20–30 letih, je odziven in prožen za potrebe razvoja in dinamiko pobud različnih skupin, predstavnikov mestne uprave (promet, okolje, prostor, kultura ...), lokalnih prebivalcev in gospodarstvenikov ter potencialnih vlagateljev. Taka oblika planiranja je namreč edina pot k trajnemu in prožnemu prostorskemu ravnovesju in družbeni koherentnosti, in prav to že desetletja manjka Kopru. Končala bom z izjavo arhitekta Miha Dešmana: »Nova politika mora biti sposobna združevati, pokazati kreativnost in vizionarstvo, a ne pri kršenju, pač pa pri uveljavljanju pravnih in etičnih norm ter predpisov.«

Martina Tomšič, u. d. i. a./Mas. La.
 Mobilna telefonska številka: 031223272
 Številka stacionarnega telefona: 05 6258253
 E-pošta: martina.tomsic1@guest.arnes.si

Viri in literatura

Koželj, J., Likar, D., Gabrijelčič, P., Fister, P., Tomšič, M., Cimperman, K., in Marn, A.: *Prenova mesta Koper*. Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani, 2002.

Mihevč, E., Drofenik, B., Jerman, D., Petkovšek, M., Prelec, I., Prodan, S., Pucer, M., Ravbar, N., Šebenik, B., Šenk, M., in Valič, S.: *Urbanistični program slovenske obale*. Invest Biro Koper, 1966.

Mlinar, Z., Hočevar, M., in Trček, F.: *Razvojni projekt Koper 2020. Zv. 10, Sociološka analiza revitalizacijske problematike koprškega mestnega jedra*. Center za prostorsko sociologijo, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani in Mestna občina Koper, 1998.

Kolenc, R., in Ravbar, N.: *Asanacijski načrt Koper. Predlog za javno razpravo*. Investbiro Koper, 1974.

Ravbar, N., in Karo, B.: *Prostorske smernice podjetniškega razvoja*. Zavod za družbeni razvoj občine Koper in Investbiro Koper, 1991.

Internet 1: <http://urbantimes.co/magazine/2012/06/landscape-to-deal-with-non-urbanism/>

Internet 2: <http://ipop.si/2011/12/22/bo-stari-siski-omogocena-kreativna-urbana-regeneracija/>

Internet 3: http://roglab.si/sl/kontekst/2012/tovarna_rog_kot_sredstvo_urbane_revitalizacije

Internet 4: <http://www.ppmol.org/urbanizem5/mainpager.php?get=23>

Internet 5: <http://www.mladina.si/142480/zadnji-smrtni-udarec-urbanizmu/>

Internet 6: <http://www.pogledi.si/druzba/v-visino-razvoj-mesta-ali-bahastvo-kapitala>

Internet 7: <http://www.ab-magazine.com/volumes/ab-173-174.pdf>

Internet 8: http://www.slovenia.info/?_ctg_kraji=4116&lng=1

Internet 9: <http://easa.antville.org/stories/960542/>

Internet 10: <http://www.dac.dk/en/service-sider/news/2013/juni/seattle-food-forest/>

Internet 11: <http://www.aevv-egwa.org/>